

การแข่งขันใน "อุตสาหกรรมอาหารพร้อมรับประทาน"

พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อผู้ผลิต

ปัจจุบันผู้ประกอบการได้ผลิตผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมปรุง-พร้อมรับประทานออกมาเป็นจำนวนมาก เพื่อสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภค อาทิ อาหารพร้อมปรุง - พร้อมรับประทานแช่เย็น (Chilled ready meals) อาหารพร้อมปรุง - พร้อมรับประทานแช่แข็ง (Frozen ready meals) อาหารพร้อมปรุง - พร้อมรับประทานแบบบรรจุกระป๋อง และอาหารพร้อมปรุง - พร้อมรับประทานแบบแห้ง เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมของคนไทย ที่ตระหนักเห็นผลร้ายที่อาจทำให้เสียชีวิตจากโรคภัยต่าง ๆ กันมากขึ้น เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ภาวะอ้วน โรคหัวใจ โรคมะเร็งบางชนิด เป็นต้น อันมีสาเหตุที่สำคัญเกิดจากความไม่สมดุลของการรับประทานอาหารและการออกกำลังกาย ดังนั้นการได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพ ร่วมกับการออกกำลังกายอย่างเหมาะสมจะทำให้มีสุขภาพที่ดี และเหตุผลดังกล่าวทำให้คนไทยหันมาใส่ใจสุขภาพของตนเองกันมากขึ้น โดยหันกลับมารับประทานอาหารเพื่อสุขภาพและออกกำลังกายกันมากขึ้น อีกปัจจัยหนึ่งคือที่ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปคือ วิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในเมืองใหญ่ ๆ ที่ต้องการความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย และการพกพาที่ง่ายในการบริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว ส่งผลด้านดีต่ออุตสาหกรรมอาหารพร้อมรับประทาน ทำให้ตลาดอาหารพร้อมรับประทานกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการผลิตและจำหน่าย อันเป็นผลมาจากพฤติกรรม การบริโภคของคน ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ผลิตอาหารพร้อมรับประทานมีแนวโน้มมุ่งพัฒนาในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

- 1) พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารในรูปแบบใหม่ ๆ โดยมุ่งเน้นให้มีสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพื่อให้ผู้บริโภคมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งมุ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีกรกับรักษาได้เนิ่นนาน (การถนอมอาหาร) เช่น การแช่เย็น การแช่แข็ง การบรรจุกระป๋อง หรือการอบแห้ง เป็นต้น
- 2) ให้ความสำคัญในเรื่องการรับรองมาตรฐานในผลิตภัณฑ์ เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารเป็นหลัก ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการดูแลสุขภาพที่ดี ดังนั้นผู้ผลิตจำเป็นต้องผลิตผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน โดยผ่านการตรวจสอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคว่าผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณภาพ และความปลอดภัย
- 3) มุ่งเน้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย สะดวกสบายในการบริโภค เนื่องจากวิถีการดำเนินชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีการดำเนินชีวิตอย่างเร่งรีบ ต้องการความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย ดังนั้นผู้ผลิตจำเป็นต้องคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น บรรจุภัณฑ์กระป๋อง ซึ่งง่ายต่อการพกพา อีกทั้งยังมีความรวดเร็วและสะดวกสบายในการรับประทานอาหารจำพวกอาหารพร้อมปรุง-พร้อมรับประทานด้วย
- 4) เพิ่มช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการความสะดวกสบายของผู้บริโภค เช่น การนำผลิตภัณฑ์ไปขายในร้านสะดวกซื้อ ซึ่งมีสาขามากมายทั่วประเทศ ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นได้กระจายไปถึงมือผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง
- 5) ผลิตให้มีความสดมากที่สุด เนื่องจากยังมีผู้บริโภคบางกลุ่มที่ยังติดอยู่กับรสชาติของอาหารปรุงสดมากกว่า จึงเป็นสิ่งท้าทายของผู้ผลิตในการพัฒนาอาหารพร้อมปรุง - พร้อมรับประทาน โดยให้ความสำคัญกับอาหารพร้อมปรุง-พร้อมรับประทานใน 2 ส่วน ได้แก่ (1.) ความสะดวกและง่ายในการเตรียมอาหาร (Easy preparation) และอายุของผลิตภัณฑ์ที่ยาวนานขึ้น และ (2.) คุณภาพของอาหาร ตลอดจนรสชาติของผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมปรุง - พร้อมรับประทาน ให้ใกล้เคียงกับอาหารปรุงสดมากที่สุด

การส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ให้การส่งเสริมการลงทุนแก่กิจการผลิตอาหารโดยให้การส่งเสริมฯ เป็น 2 ประเภทกิจการ ได้แก่

- 1) กิจการผลิตหรือกนอมอาหาร หรือสิ่งปรุงแต่งอาหารโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (ยกเว้นการผลิตน้ำดื่มและไอศกรีม)
- 2) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร (ยกเว้นยา สมุนไพร ยาสมุนไพร ยาเสพติด และเครื่องสำอาง) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กิจการผลิตหรือกนอมอาหาร หรือสิ่งปรุงแต่งอาหารโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (ยกเว้นการผลิตน้ำดื่มและไอศกรีม) 1.1 กิจการผลิตหรือกนอมอาหารจากสัตว์ 1.2 กิจการผลิตหรือกนอมอาหารจากพืช ผัก ผลไม้ 1.3 กิจการผลิตหรือกนอมอาหารจากข้าว หรือธัญพืช 1.4 กิจการผลิตเครื่องดื่มจากพืช ผัก ผลไม้ (ยกเว้นที่มีแอลกอฮอล์) 1.5 กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากน้ำมันดิบ 1.6 กิจการผลิตสิ่งปรุงแต่งอาหาร 1.7 กิจการผลิตสารให้ความหวาน (ยกเว้นน้ำตาล) 1.8 กิจการผลิตหรือกนอมอาหารพร้อมรับประทานหรืออาหารกึ่งพร้อมรับประทาน 1.9 กิจการผลิตลูกอม ช็อกโกแลต หมากฝรั่ง 1.10 กิจการผลิตอาหารทางการแพทย์ (Medical Food)	เงื่อนไข เฉพาะกิจการผลิตลูกอม ช็อกโกแลต หมากฝรั่ง จะต้องตั้งในนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมฯ สิทธิและประโยชน์ 1. ให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามกิจการที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ 2. เฉพาะกิจการผลิตหรือกนอมอาหารพร้อมรับประทานหรืออาหารกึ่งพร้อมรับประทาน ให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามกิจการที่มีความสำคัญและประโยชน์ต่อประเทศเป็นพิเศษ 3. เฉพาะกิจการผลิตลูกอม ช็อกโกแลต หมากฝรั่ง ให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ทางภาษีอากรเฉพาะการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรทุกชนิด
2. กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร (ยกเว้นยา สมุนไพร ยาเสพติด และเครื่องสำอาง)	สิทธิและประโยชน์ ให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามกิจการที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

ผลกระทบต่อการผลิตและการแข่งขันทางการค้า

จากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของผู้ผลิตดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าเป็นผลดีต่อตลาดอุตสาหกรรมอาหารพร้อมรับประทาน ซึ่งอาหารพร้อมรับประทานในปัจจุบันนี้มีอยู่มากมาย อาทิ ปลากระป๋อง นมกึ่งสำเร็จรูป ข้าวกล่อง(Easy Go) อาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็ง เป็นต้น ส่งผลให้แนวโน้มตลาดอุตสาหกรรมอาหารพร้อมรับประทานนี้มีโอกาสโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังมีหน่วยงานที่คอยสนับสนุนด้านการลงทุน คือสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการลงทุน (BOI) อีกทั้งประเทศไทยยังได้เปิดการค้าเสรีตามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 และมีเป้าหมายเป็นตลาดเดียวกันในปี 2558 ทำให้ผู้ผลิตสามารถขยายตลาดสินค้าได้เพิ่มขึ้น คาดว่าจะมีผู้ผลิตรายใหม่ ๆ ที่อยากจะเข้ามาลงทุนในตลาดอุตสาหกรรมประเภทอาหารพร้อมรับประทานมีมากขึ้น และรวมทั้งผู้ผลิตรายเดิม เช่น ผู้ผลิตปลากระป๋อง ก็จะขยายสาขาการผลิต ไปผลิตอาหารพร้อมรับประทานด้วย เช่น บริษัทโอทีวผลิตภัณฑ์อาหารจำกัด ซึ่งปัจจุบันผลิตปลากระป๋องในชื่อแบรนด์ตราโอทีว และตราโรซ่า ได้มีการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมรับประทานที่หลากหลาย ได้แก่ สเปกเก็ตตี้ชีสไก่ ข้าวซอยไก่ สเปกเก็ตตี้ครีมซอสไก่ ไก่ทอด ข้าวโพด และโจ๊กไก่ ซึ่งจะทำให้ตลาดมีการแข่งขันกันมากขึ้น การกระจุกตัวของตลาดในแต่ละผลิตภัณฑ์น่าจะลดลง และพฤติกรรมการค้าที่ไม่เป็นธรรมน่าจะกระทำได้น้อยขึ้น จากการกังวลของผู้ประกอบการที่จะเข้ามาสู่ตลาดใหม่ทั้งที่เป็นผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าจากตลาดอาเซียน ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้บริโภคที่จะสามารถเลือกบริโภคได้ตามความต้องการในคุณภาพและราคาที่เหมาะสมรวมทั้งผู้ประกอบการซึ่งหากกระทำการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของตน จะทำให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นอย่างยิ่ง

